

PM - Uppföljning av område Fysisk planering – land, kust och hav inom den Maritima Strategin

Bakgrund

Regeringen presenterade den 28 augusti 2015 en svensk maritim strategi – för människor, jobb och miljö. Strategin utgör ett inriktningsdokument för det fortsatta arbetet med att utveckla de maritima näringarna och bygger på tre likställda perspektiv Hav i balans, Konkurrenskraftiga maritima näringar och Attraktiva kustområden. I strategin formuleras också en vision:

”Konkurrenskraftiga, innovativa och hållbara maritima näringar som kan bidra till ökad sysselsättning, minskad miljöbelastning och en attraktiv livsmiljö.”

Den maritima strategin omfattar och integrerar politik inom följande områden: närings-, arbetsmarknad-, kultur-, miljö-, energi-, transport-, turist-, fiske-, innovations- och regionalpolitik.

Regeringen har det övergripande ansvaret för genomförandet och finansieringen av den maritima strategin och dess handlingsplan.

Uppdraget

Denna PM är en bilaga till redovisningen av det regeringsuppdrag som Havs- och vattenmyndigheten har i enlighet med uppdrag den 6 april 2017 N2017/02641/MRT, *”Uppdrag att utveckla ett begränsat antal indikatorer och utföra den fördjupade uppföljningen av regeringens nationella maritima strategi”*.

Uppdraget omfattar att ta fram en modell och process för att följa upp den maritima strategin som fångar utvecklingen i tre perspektiv samt för att uppnå visionen. Uppföljningen ska genomföras med ett begränsat antal årliga indikatorer samt med kompletterande fördjupade uppföljningar vart tredje år.

Modellen ska även komplettera ekonomisk statistik¹ med information om utveckling av tillståndet i havet, marina ekosystemtjänster, attraktivitet och tillgänglighet. Modellen ska också förhålla sig till de globala hållbarhetsmålen² och de nationella miljömålen³.

Här ska även datakällor och avsaknad av datakällor identifieras samt vid behov föreslå framtagande av kompletterande eller nya sådana.

¹ SCB har ett separat uppdrag från Näringsdepartementet inom Maritima Strategin, Dnr N2016/08065/MRT

² <http://www.globalamalen.se>

³ <http://www.miljomal.se/>

Årlig och Fördjupad uppföljning

I den årliga uppföljningen följs utvecklingen med hjälp av ett begränsat antal årliga indikatorer som visar utvecklingen:

- Inom perspektiven, Attraktiv kust, Konkurrenskraftiga näringar samt Hav i balans
- Samt inom de olika åtgärdsområdena

Den årliga indikatorn utgår från senast tillgängliga data. Data kan komma att variera beroende på hur den årliga uppföljningen redovisas. Det finns också en variation i tillgängliga data i övrigt. Utvecklingen bedöms såsom jämförelse med ursprungsläget från föregående dataunderlag. Ibland kan tillkommande bedömning av förändring krävas.

Den fördjupade uppföljningen som ska ske vart tredje år syftar till att ge en fördjupad bild och analys av strategin, dess genomförande och resultat. Den fördjupade uppföljningen byggs således upp av:

- En kvalitativ kommenterande analys av utvecklingen av de indikatorer som redovisats årligen
- Kompletterande analys av för strategin viktiga mål, med hjälp av information som inte ingår i den årliga uppföljningen

Strategins prioriteringar

Perspektiven

Regeringens vision förutsätter en miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbar tillväxt och vilar på tre likställda perspektiv: Hav i balans, Konkurrenskraftiga maritima näringar och Attraktiva kustområden. Hållbarhetsbegreppet är en självklarhet att ta hänsyn till inom den fysiska planeringen. Perspektiven kan inte delas upp utan bör hanteras gemensamt och i förhållande till varandra.

Åtgärder som lyfts fram

I strategin kan man läsa följande på sidan 25:

”Intresset ökar för att använda havs- och kustområden för fiske, sjöfart, havsbaserad energi, eldistribution, bostäder och turism bland annat. Utvecklingen väntas bidra till fler jobb, ökad tillväxt och välfärd. Det kräver i sin tur avvägningar mellan olika intressen och insatser för att skydda havet som långsiktig resurs.”

Strategin lyfter vikten av att planera för havet och de maritima resurserna och att bättre knyta samman hav och land i planeringen. Arbetet med de kommande nationella havsplanerna ökar ytterligare behovet av att kustkommunerna tar ansvar för att planera kust- och havsremsan.

Generella utmaningar för att avgränsa, mäta och hitta data för detta område

I översiktsplanering ingår att kommunen ska utarbeta strategier och göra tydliga ställningstaganden till den fysiska utvecklingen av kommunen. Kommunen ska tydligt visa väldefinierade geografiska avvägningar. Detta för att översiktsplanen ska bli vägledande för kommande skeden inom detaljplan och bygglov. Detta kräver att man även tittar på kvalitén av det översiktsplanarbete som sker i havs- och kustområdet.

Förslag till val av indikator för årlig uppföljning

Översiktsplanering av kust, skärgård och hav

Den fysiska planeringen skapar förutsättningar för de maritima näringarna som definieras i den maritima strategin. För att kunna följa utvecklingen för havs- och kustområden är det därför relevant att mäta utvecklingen inom den fysiska planeringen. Antalet kustkommuner som har översiktsplanerat kust, skärgård och hav är därför den indikator som föreslås för den årliga uppföljningen av strategin. Indikatorn har koppling till både mål 11 och mål 14 i Agenda 2030.

Indikatorn utgörs av följande fråga:

- Har kommunen tydliga strategier och ställningstaganden för kust, skärgård och hav i sin översiktsplan?

Utöver denna fråga kommer även följdfrågor att ställas, vilka kan variera från år till år beroende på vad Boverket ser är relevant att följa upp. Exempel på frågor som kan komma att ställas är:

- Till vilken grad har mellankommunal samverkan skett?
- Till vilken grad har följande intressen beaktats i planen?
 - o bebyggelseutveckling
 - o naturmiljö
 - o kulturmiljö
 - o fiskenäring
 - o besöksnäring
 - o energi
 - o sjöfart
 - o friluftsliv/rekreation
 - o kommunikationer och infrastruktur
 - o miljö- och riskfaktorer

Datainsamling kommer ske genom en enkät som Boverket skickar till Sveriges kommuner. Datakvaliteten beror på svarsfrekvens och på kommunernas bedömning av det egna arbetet.

Fördjupad uppföljning

Den fördjupade uppföljningen ska ske vart tredje år och kräver en fördjupad arbetsinsats i form av en grundligare analys av det översiktsplanearbete som gjorts i kust- och havsområdet. Djupstudien ska utgå från:

- Fokus på aktuella frågeställningar
- Hur det allmänna intresset *en god ekonomisk tillväxt* har tillgodosetts i översiktsplanerna inom det maritima området
- Effekten av planens genomförande i förhållande till de maritima näringarna

Nuläge

Hösten 2017 uppdrog Boverket till en konsult att göra en inventering av vilka kustkommuner som översiktsplanerat kust, skärgård och hav samt att göra en djupstudie över denna planering för att fastställa nuläget i Sverige, se bilaga 1 och 2. Den övergripande inventeringen visar att 26 av 82 kustkommuner bedöms ha inkluderat kust- och havsområdet i sin översiktsplanering. Av dessa görs endast ett fåtal i mellankommunal samverkan. Det är dock ett 30-tal kommuner som är på gång med planering av sitt kust- och havsområde. Av dessa kommuner arbetar ca 25 stycken i mellankommunal samverkan.

Djupstudien fokuserade på de tre kustkommunerna Landskrona, Bromölla och Karlshamn. Dessa valde konsulten ut som goda exempel på hur man kan behandla kust- och havsområdet i översiktsplaneringen. Samtliga utvalda planer har tydliga strategier och lyfter både synergier och konflikter mellan identifierade värden och intressen. Strategierna kopplas även till tydliga kartor vilket ytterligare klargör kommunernas ställningstaganden. Vad gäller hållbarhetsbegreppet finns det överlag ett större fokus på den ekonomiska och den ekologiska hållbarheten, medan den sociala inte framträder riktigt lika starkt. Studien har identifierat viktiga delar att ta ställning till i översiktsplaneringen för kust- och havsområdet och har legat till grund för framtagandet av föreslagen indikator.

Fortsatt utveckling av uppföljningen

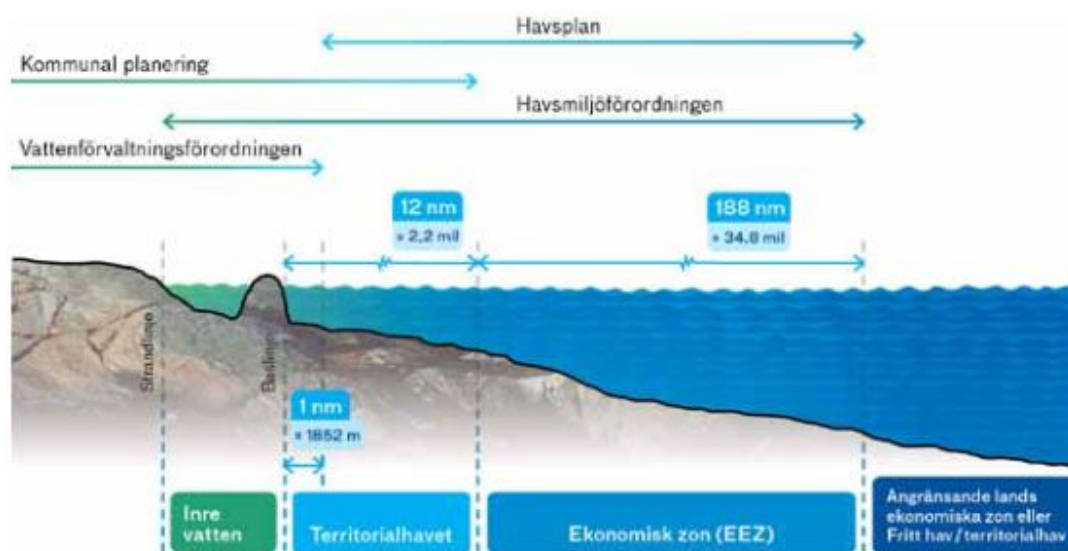
Konsultens uppdrag omfattade Sveriges 82 kustkommuner. I framtida utveckling av uppföljningen kommer även kommuner där någon av Sveriges största sjöar ingår i kommunytan att tas med i uppföljningen. Arealen vattenyta som ingår i kommunytan ska vara tillräckligt stor för att den ska bedömas ha relevans för åtgärdsområdet fysisk planering.

RAPPORT

BOVERKET

Studie av nuläget kring Sveriges kustkommuners översiktsplanering av kust, skärgård och hav samt djupstudie av Landskrona, Bromölla och Karlshamns kommuners översiktsplaner

UPPDRAGSNUMMER 11002486

De fyra havsområdena enligt Havsrättskonventionen.

2017-12-04

KARLSKRONA

JOHANNES SANDGREN
REBECCA OLSSON

Innehållsförteckning

1	Inledning	2
1.1	Övergripande inventering	2
1.2	Djupstudie	2
2	Översiktsplan 2030 - Landskrona kommun	3
2.1	Maritima ämnen och frågeställningar	3
2.2	Social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet	4
2.3	Målet med översiktsplanen och dess användning	5
2.4	Slutsatser	5
3	Översiktsplan 2014 med sikte på 2030 - Bromölla kommun	6
3.1	Maritima ämnen och frågeställningar	6
3.2	Social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet	7
3.3	Syftet med översiktsplanen och dess användning	8
3.4	Slutsatser	8
4	Karlshamn 2030 - Översiktsplan för Karlshamns kommun	9
4.1	Maritima ämnen och frågeställningar	9
4.2	Social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet	13
4.3	Målet med översiktsplanen och dess användning	13
4.4	Slutsatser	14
5	Sammanfattning/resultat	14
5.1	Brister i kustkommunernas översiktsplanering	16
5.2	Behov av stöd och underlag för översiktsplanering av kust och havsområden	16
5.3	Framgångsfaktorer kopplade till översiktlig planering av hav och kust	16

Bilaga

Bilaga 1 - Inventeringsresultat

1 Inledning

1.1 Övergripande inventering

I den inledande fasen av detta projekt genomfördes en övergripande dokumentstudie av Sveriges 88 kustkommuners översiktsplaner. Dokumentstudien syftade till att skapa en bild av nuläget och undersöka om och på vilket sätt svenska kustkommuner behandlar planeringsfrågor rörande havet, kusten och skärgården. Tre olika frågeställningar har varit ledande genom studien:

- Har kommunen översiktsplanerat havet, kusten och skärgården?
- Har planeringen skett i mellankommunal samverkan?
- Vilken typ av planeringsverktyg har kommunerna använt sig av i sin havs, kust och skärgårdsplanering?

Vid undersökningen avgränsades empirin till laga kraft vunna kommuntäckande översiktsplaner, tematiska tillägg samt fördjupningar av översiktsplaner. För att svara på frågan huruvida kommuner hade kustplanerat eller ej blev det även nödvändigt att definiera vad det egentligen innebar att planera för kust, skärgård och hav. En distinktion mellan vad som kunde anses vara kust, havs- och skärgårdsplanering och vad som inte kunde det, har gjorts i dokumentstudien. Om planerna enbart presenterar intressen som rör kusten, havet och skärgården har det inte ansetts tillräckligt för att kallas havs-, kust- och skärgårdsplanering. Ställer planen intressen mot varandra och utmejslar ett strategiskt förhållningssätt till mark- och vattenanvändningen i havet, kusten och skärgården så har kommunen i fråga enligt denna studie ansetts bedriva havs-, kust och skärgårdsplanering. Utöver denna distinktion har även omfattningen av kust-, skärgårds- och havsfrågor i de olika översiktsplanerna undersökts för att kunna avgöra vilka planer som behandlat frågeställningarna i tillräcklig utsträckning.

Enligt den inledande inventeringen bedömdes 36 av landets 82 kustkommuner ha planerat för kust och hav i översiktsplaneringen.

Som tillägg till de tre inledande frågorna har även en fjärde fråga behandlats: finns det påbörjade översiktsplaner (ännu ej antagna) som behandlar kust, skärgård och hav? Denna fråga har till stor del kunnat besvaras utifrån kommunernas webbsidor. För att besvara den fjärde frågeställningen har även länsstyrelser i kustområdet kontaktats.

1.2 Djupstudie

Den övergripande inventeringen som beskrivs ovan har kompletterats med en djupstudie i vilken tre kommuners översiktsplaner studerats. De översiktsplaner som ingår i djupstudien är Landskrona, Bromölla samt Karlshamns kommuns översiktsplaner och de är utvalda för att de relativt utförligt behandlar kust- hav och skärgårds.

erosion och *riksintressen*. Beskrivningen är kortfattad men den syftar tillbaka till tidigare beskrivningar samt planeringsförutsättningar som redovisas i översiktsplanens del 2.

Fördjupade beskrivningar i form av en nulägesbeskrivning över respektive temaområde beskrivs i översiktsplanens kapitel "planeringsförutsättningar". Avsnittet syftar till att fungera som underlag för de strategier som kommunen presenterar för havsområdet i planförslaget. Här beskrivs *havsmiljöer*, *havsbottnar*, *djur*, *växlighet*, *sjöfart*, *fiske*, *friluftsliv* och *rekreation*.

Översiktsplanen lyfter särskilt skyddet av Öresunds och Landskronas *naturmiljöer* där kommunen tar utgångspunkt i de delområden som finns beskrivna i kartan. Diskussionen kring *naturmiljöer* handlar om *påverkan av miljögifter*, *skydd av naturreservat* och *fiskenäring* i form av att bevara de fiskebestånd som finns inom området. I översiktsplanen redovisas två förslag till marina naturreservat. De marina reservaten utgör, tillsammans med områden som omfattas av riksintressen, två viktiga områden som kommunen redovisar strategier för.

Vidare tar man upp bad och båtliv som viktig för *besöksnäringen* men också för invånarnas fritids och rekreationsaktiviteter.

Klimatets påverkan tas även upp då *stigande havsnivåer* ses som en viktig fråga att beakta. Vidare lyfter kommunen *energifrågan* och ser potentialen med *vindkraft* och *vågkraft*, men ser också konflikter kopplade till rekreation och naturvårdsområden. Avsnittet avslutas med en karta över havs- och kustområdet där frågorna som diskuterats i avsnittet också redovisas geografiskt.

Havsavsnittet i planförslagsdelen tar sin utgångspunkt i motsvarande delar av översiktsplanen. Strategierna som beskrivs i havsavsnittet anger en inriktning för hur de geografiska delområdena ska utvecklas framöver.

I översiktsplanen blir det en relativt generell nivå på diskussionen. Strategier som redovisas i planförslagsdelen för respektive delområde har inte någon tydlig koppling till varför de tagits fram. Kommunen anser själva att en mer riktad havsplanering behöver tas fram.

2.2 Social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet

Hanteringen av hållbarhetsbegreppet är i översiktsplanen relativt generell. Översiktsplanen behandlar strategier för de tre hållbarhetsprinciperna men dessa har i sin tur endast en svag koppling till planeringen av kommunens kust- och havsområde. Social och ekonomisk hållbarhet tas upp i några korta strategier kopplat till hav och kust samtidigt som ekologisk hållbarhet lyfts fram mer frekvent.

Utifrån social hållbarhet kan man se koppling till vad kommunen benämner som "*skapa mötesplatser*" och "*utveckla rekreationsmiljöer*" men inte i direkt koppling till de delområden som översiktsplanen använder för att beskriva havsområdet. För ekonomisk hållbarhet redovisas några översiktliga strategier för "*turism*" kopplat till attraktiva miljöer och att kommunen ska "*värna om produktionslandskapen*" dvs att kommunen ska planera

för områden där uppväxtområde för fisk och platser för energiproduktion är möjliga. Dessa strategier har inte heller de en tydlig koppling till delområdena inom kust och hav.

Planförslaget tar däremot upp begreppet ekologisk hållbarhet på en mer konkret nivå. Planen tar upp ämnen som kan kopplas till maritima ämnen bland annat *"verka för att skydda värdefull naturmiljö"* med direkt koppling till naturvärde och rekreation. Vidare tar planen upp att *"vattenmiljön ska vara i balans"* med den kemiska belastningen, avrinning, grundvatten och dagvattenhantering samt biologisk mångfald som ämnen att beakta. Även *"energi"* som tas upp i form av miljöanpassad samt fossilfri el och värme, vilken ska genereras via vind- eller vågkraft.

Vad som därmed blir tydligt är att kopplingen till hållbarhet mestadels sker genom hållbarhetsaspekten ekologisk hållbarhet. Kommunen ser dock i många fall att riktlinjer ska arbetas fram för både social och ekonomisk hållbarhet.

2.3 Målet med översiktsplanen och dess användning

Kommunen anger att syftet med översiktsplanen är att skapa förutsättningar för en stark och positiv utveckling av Landskrona stad. Men också att utifrån befintliga kvaliteter skapa en attraktiv framtidsbild utan att blunda för de utmaningar som staden står inför.

Målet med de strategier som anges för kust- och havsområden i kommunen är att vägleda användningen av mark- och vattenområden för kommunens utveckling. Strategierna ska vara tydliga samt kopplade till geografiska områden inom kommunen för att ge en klar bild över områdets framtida identitet och utveckling. Syftet är att förenkla och effektivisera den kommunala beslutsprocessen rörande mark- och vattenanvändning.

2.4 Slutsatser

Diskussionen kring både maritima ämnen och ställningstagande i översiktsplanen är något övergripande dock med en tydlig geografisk inriktning. Översiktsplanen skapar en tydlighet i kommunens syn på kust- och havsområden avseende hur områdena ska användas, vilket underlättar för de aktörer som avser att bedriva någon form av verksamhet i området.

En djupare och mer mångfasetterad plan (vilket även kommunen påpekar) är kanske en nödvändighet i framtiden. Men på ett övergripande plan har Landskronas översiktsplan skapat tydliga strategier för hur deras delområden för hav och kust ska användas och utvecklas.

Översiktsplanens styrkor i planering för hav och kust

- Tydlighet, läsbarhet, koppling mellan text och bild.
- Skapar delområden där strategierna får tydlig geografisk inriktning.
- **Lyfter särskilt:** naturmiljö, fiskenäring, besöksnäring, energi, sjöfart och rekreativsvärden.

- **Viktiga frågeställningar:** påverkan av miljögifter, fiskerier, skydd av naturvärden, stigande havsnivåer, vind-/vågkraft och frågor kring friluftsliv (rekreationsområden).
- Redovisar tydliga strategier för kust- och havsområden, så att de kan användas som vägledning i det framtida arbetet med kommunen.

Utvecklingspotential

- Skapa koppling till alla tre aspekter av hållbarhet.
- Mer djupgående diskutera maritima ämnen och frågeställningar för att kunna identifiera såväl synergier som konflikter.

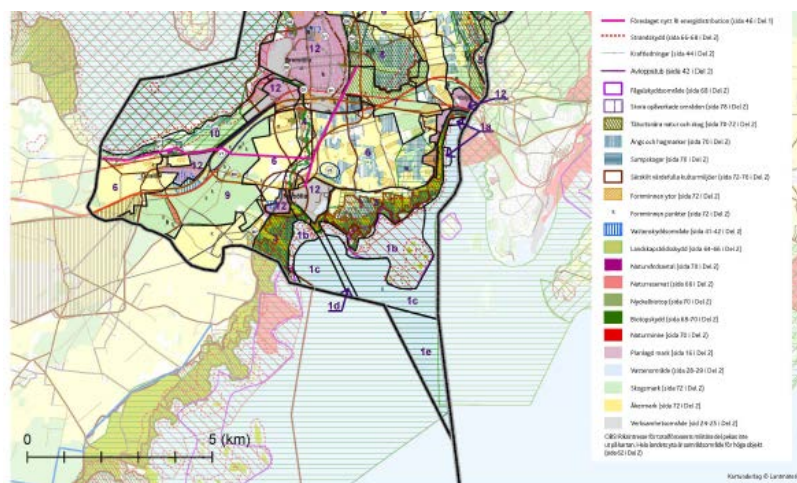
3 Översiktsplan 2014 med sikte på 2030 - Bromölla kommun

Bromölla kommuns översiktsplan är antagen 2014 och innehåller tre delar; utvecklingsstrategier, underlag och konsekvenser. Kommunen har delat upp översiktsplanen i tre delar för att skilja på det som är fakta och underlag, övergripande planeringsstrategier samt konsekvenser.

3.1 Maritima ämnen och frågeställningar

Översiktsplanen tar fram långsiktiga strategier för kommunens utveckling utifrån en underlagsdel och en konsekvensdel. Konsekvensdelen har arbetats fram parallellt med strategidelen, för att på detta sätt diskutera och arbeta fram passande strategier i kommunen.

Plankartan nedan har en tydlig geografisk indelning som strategierna utgår ifrån. Det är även en styrka att kunna läsa den geografiska indelningen tillsammans med övriga intresseanspråk som finns inom samma områden.

Figur 2. Plankarta, utdrag ur Bromölla kommuns översiktsplan.

Kommunen utgår från dessa geografiska delområden när de föreslår "områdesvisa ställningstagande" i del 1. Här behandlas strategier för kust och hav på ett konkret sätt med utgångspunkt i tidigare underlag och redovisade konsekvenser.

De ämnen som särskilt tas upp är *friluftsliv, naturvärden och natura 2000 värden, rekreation, vattenkvalitet, energi (vindkraft), fiske och turismnäringar*. Ställningstaganden för de olika delområdena har tagits fram utifrån dessa ämnen.

De frågeställningar och den argumentation som förs är kopplade till dessa ämnen på en övergripande nivå. Eftersom diskussionen inte bara rör kust och hav blir de stycken där maritima ämnen behandlas något kortare. Det finns dock kopplingar som kan hänvisas och tolkas som underlag för de strategier som kommunen sedan arbetat fram i del 1. De frågeställningar som tas upp inom respektive ämne får därför läsaren tolka in själv, då de inte alltid är tydligt kopplade till kust- och havsplaneringsområdena i planen.

Friluftsliv beskrivs som ett riksintresse vilket omfattar stora delar av Bromölla kommun. Här lyfts konflikter och synergier med olika *naturvärden* som också sammanfaller inom området. Inom ämnet diskuteras även *fysisk aktivitet* i relation till god *folkhälsa* där dessa aspekter är viktiga att beakta enligt kommunen, men också som möjlighet att skapa nya värden för kust- och havsområden. Här tas också *båt, bad* och *vattensporter* in i diskussionen kring hur dessa aktiviteter ska beaktas i området. Även frågeställningar kopplat till *rekreationsvärden* hanteras. Diskussion kring *bebyggelse* och *kommunikation* kopplat till *friluftsliv* lyfts även de fram, där strategier för att bevara friluftslivet beskrivs.

Naturvärden och *Natura 2000* områden behandlas i förhållande till andra riksintressen som tidigare nämnts, det vill säga *friluftsliv, kustzon* och *natura 2000 områden*. Men diskussionen sker också gentemot *miljökvalitetsmål* för vatten och fiske, *stigande havsnivåer* och *fysisk aktivitet*. Här lyfts också diskussioner kring hur dessa naturvärden förhåller sig till framtida *exploatering* kopplat till *dagvattenhantering*.

Energi diskuteras i översiktsplanen genom att behandla om och hur områden ska fungera som platser där *vindkraft* eller *vågkraft* kan etableras. Energi behandlas även utifrån tidigare nämnda intressen kring *friluftsliv* och *naturvärden*, kopplat till landskapets lämplighet och tålighet gentemot större ingrepp samt förändringar. Konflikter lyfts fram i vindbruksetablering kontra *häckningsplatser* och *flyttstråk* för fåglar.

Fiske och turismnäringar tas upp och behandlas utifrån de geografiska delområdena i kartan. Diskussionen förs i ett kortare resonemang gällande synergier kring fler *arbetstillfällen* och möjligheten att använda dessa områden till förmån för *besöksnäringen* i kommunen. *Fiske och turism* beskrivs som viktiga ämnen att beakta i relation till *exploatering*, där kommunen är väldigt restriktiv inom kust- och vattenområdena.

3.2 Social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet

Översiktsplanens konsekvensdel utgår ifrån de tre hållbarhetsprinciperna ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Det finns dock inget direkt avsnitt för hav och kust, vilket innebär att i dessa delar får läsaren själv avgöra vilka kopplingar som kan göras till de maritima ämnen som redovisats i föregående avsnitt.

Det finns däremot en vilja att använda de tre hållbarhetsbegreppen som analysverktyg i diskussionen kring konsekvenser av planen. I vissa fall sker det med direkt koppling till de maritima ämnena, ibland lyfts det fram mindre tydligt. Konsekvensdelen består även av en checklista med utgångspunkt i större geografiska områden inom kommunen. Här kopplas också korta ställningstaganden utifrån de tre hållbarhetsprinciperna till dessa områden.

Ekologisk hållbarhet har en tydlig koppling till de maritima ämnena samt strategierna utifrån konsekvensdelen och "checklistorna". Till ekologisk hållbarhet är det många aspekter som kopplas till översiktsplanen, exempelvis *energiförsörjning*, *översvämningsrisk*, *vattenkvalité*, *riksintressen för friluftsliv*, *naturvård*, *natura 2000* och *kustzon*. Även *strandskydd*, *odling* och *ett rikt växt samt djurliv* lyfts också.

Social hållbarhet handlar i översiktsplanen om *tillgänglighet*, *folkhälsa* och *fysisk aktivitet* som alla är kopplade till naturnära områden kring kust och hav. Här kommer även *exploatering* in som frågeställning i kustnära läge. Översiktsplanen berör dock primärt kustområden i frågor kopplade till exploatering och inte havsområdet. Frågor kring exploatering och boende berör dock alla tre hållbarhetsaspekter.

Ekonomisk hållbarhet och dess konsekvenser handlar i mångt och mycket om hur *exploatering* kan ske i kustnära områden, men även *energi*, *naturturism* och *fiskenäring/turism* lyfts. Den ekonomiska hållbarhetens koppling till hav är också här relativt utvecklad. Däremot finns det mer koppling till näringslivet och boende vid kustområden. I en kommun som Bromölla sker ingen direkt diskussion kring fiskenäring eller havet som resurs för vind- eller vågkraft. Kommunen lyfter fram att frågan inte finns i tillräckligt stor utsträckning i området (fiskenäring) eller att man tar avstånd från att etablera vind- och vågkraft.

Diskussionen kring ekologisk hållbarhet får följaktligen ett större fokus i Bromölla kommuns översiktsplan, i förhållande till social och ekonomisk hållbarhet.

3.3 Syftet med översiktsplanen och dess användning

Kommunen anser att målet eller syftet med översiktsplanen är att den ska fungera som ett vägledande dokument och stöd för beslut gällande kommunens mark- och vattenanvändning. Målet är att planen och dess strategier ska fungera som en vägvisare de kommande tjugo åren. Kommunen anger dock att översiktsplanen ska ständigt utvecklas och aktualiseras i takt med att förutsättningarna förändras.

Översiktsplanen ska därmed fungera som vägledande dokument inte bara i visioner och strategier utan i direkt koppling till detaljplanering och bygglovshandläggning. På så vis kan översiktsplaneringen ge en snabb överblick kring strategier för delområden i kommunen inför exploatering och framtida utveckling.

3.4 Slutsatser

Diskussionen kring de maritima ämnena i översiktsplanen sker mestadels i konsekvensdelen, del 3. Argumentationen utgår ifrån underlagsdelen och skapar på så

vis en argumentation som inte behöver visa på för mycket underlag och fakta. Den kan istället fokusera på synergier och konflikter mellan olika intressen. Detta är en styrka i översiktsplanen, samtidigt som strategierna utifrån diskussionen är knutna till geografiska delområden. I vissa delar av översiktsplanen görs endast en generell koppling till hav och kust utifrån social och ekonomisk hållbarhet, vilket innebär att fokus mestadels ligger på ekologisk hållbarhet.

Det som kan ses som en styrka i planeringen för hav och kust i Bromöllas översiktsplan är den tydliga kopplingen till geografiska delområden. Genom detta skapar översiktsplanen förutsättningar för att syftet kan uppnås, då den på ett tydligt och enkelt sätt kan fungera som vägledning för efterföljande detaljplanering och lovgivning.

Översiktsplanens styrkor i planering för hav och kust

- Tydligt att använda geografiska delområden kopplade till strategier.
- **Lyfter särskilt:** Friluftsliv, naturvärden, Natura 2000 områden, energi och fiske/turistnäring.
- **Viktiga frågeställningar:** Rekreationsmöjligheter, fysisk aktivitet, naturvärdesmiljöer, vind- och vågkraft, stigande havsnivåer, besöksnäring och avslutningsvis exploatering som relateras till ovanstående intressen/frågor.
- Tydliga ställningstaganden med bakgrund i beskrivningar i fakta och underlagsdel.
- Visar på synergier och konflikter mellan olika intressen, vilket ger en tydlig koppling till varför strategierna formuleras som de gör.

Utvecklingspotential

- Behandla alla tre hållbarhetsprinciperna lika utförligt.

4 Karlshamn 2030 - Översiktsplan för Karlshamns kommun

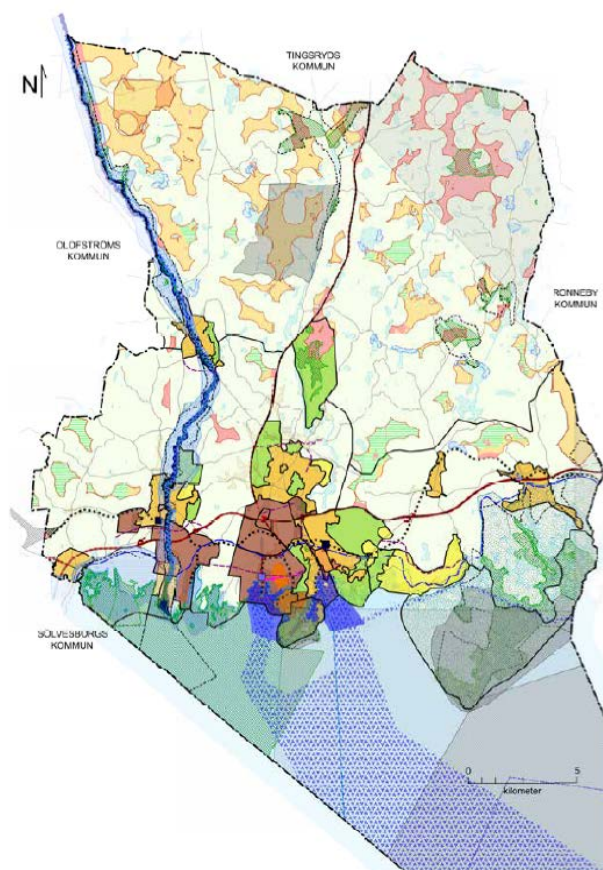
4.1 Maritima ämnen och frågeställningar

Karlshamns kommuns översiktsplan är antagen 2015 och innehåller tre delar; utvecklingsstrategier, fakta och underlag samt en miljökonsekvensbeskrivning. Kommunen har delat upp översiktsplanen i dessa tre delar för att skilja på det som är fakta och underlag, samt planeringsstrategier. Utöver dessa delar finns tre tematiska tillägg i form av vindbruksplan, plan för landsbygdsutveckling i strandnära lägen samt en bevarande- och utvecklingsplan för Karlshamns innerstad.

Översiktsplanen behandlar kust, skärgård och hav i delen om utvecklingsstrategier under kapitlet "Tematiska utvecklingsområden" där kommunens viljeriktning, ställningstagande och rekommendationer redovisas. Även ställningstaganden och rekommendationer rörande bland annat näringsliv, fritid och folkhälsa, kommunikationer och infrastruktur, teknisk försörjning, riksintressen, natur- och kulturmiljöer, regionala frågor samt miljö- och riskfaktorer redovisas här.

Under ovanstående rubriker redovisas olika maritima näringar så som hamnverksamhet, sjöfarten och energi (våg/vindkraft). Här redovisas kommunens viljeriktning samt även hur man tänker sig nå dit. I översiktsplanen presenteras även kommunens ställningstagande för riksintresseområdena där det framförallt föreslås tydliga ställningstagande för yrkesfisket. Där tar man ställning till att kommunen aktivt ska verka för att minimera faktorer som har negativ miljöpåverkan på uppväxtnöjligheterna för fiskbeståndet.

Vidare, under kommunikationer, klargörs det att Karlshamns hamnar och farleder utgör riksintresse för sjöfarten och att övrig vattenanvändning som kan försvåra utnyttjandet av farlederna olämplig. Här tas även ställning till möjliga intressekonflikter och slår fast att riksintresset för sjöfart ska prioriteras vid eventuella konflikter. Riksintressena utgör en viktig del för kommunens strategier för havsområden. Riksintressena redovisas både i skrift och i karta vilket ger en tydlighet i materialet.

Figur 3. Karta över mark- och vattenanvändning samt riksintresseområden, utdrag ur Karlshamns kommuns översiktsplan

Vidare redovisas kommunens viljeriktning genom olika mål för hav, kust och skärgård under olika underrubriker. Målen är dock här relativt övergripande. Efter detta beskrivs väldigt kortfattat föreslagna åtgärder, "Hur når vi dit?". Föreslagna åtgärder är liksom viljeriktningen övergripande formulerade. Här nämns möjliga samarbeten och underlag som ska ligga till grund för framtida arbete.

I kapitlet redovisas även en karta där man delar upp kommunen i delområden med utgångspunkt i landskapets karaktär. De olika delområdena redovisas genom en beskrivning av landskapet med tillhörande tecknade bilder. Varje landskapskaraktär har en littera som redovisas både i karta och tillhörande text. Efterföljande rekommendationer anger vad som särskilt bör beaktas vid prövning och detta görs ur ett natur- och kulturperspektiv.

Kustzon, kuperad (KK)

Beskrivning

Lövskogsdominerad kust, omväxlande halvöppen till sluten, mer eller mindre flikig och med utpräglad kupering. Inslag av hållmarker förekommer. Landskapet ger storslagna vyer och perspektiv. Det förekommer ett visst inslag av bostadsbebyggelse.

Rekommendation

Den yttersta kustzonen har höga landskapsbildsvärden och är generellt sett känslig för exploatering av alla slag. Detta på grund av att alla tillägg blir starkt exponerade och att den smala kustzonen är starkt utnyttjat av det rörliga friluftslivet såväl till lands som till sjöss. De tillägg som kan komma i fråga bör förläggas något indraget från kustlinjen och ansluta till eller helst förläggas inne i skogsklädda höjdparter. Öppna partier mellan dungar och höjder bör undantas från bebyggelse. Friluftslivets intressen ska särskilt beaktas.

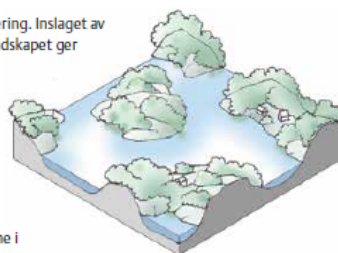
Skärgård, sluten (SgS)

Beskrivning

Lövskogsdominerad skärgård samt flikig kustzon och med påtaglig kupering. Inslaget av hållmarker är stundtals stort. Visuell kontakt med öppet hav saknas. Landskapet ger vyer och perspektiv. Visst inslag av bebyggelse förekommer.

Rekommendation

Den slutna skärgården har höga landskapsbildsvärden och är generellt sett känslig för exploatering av alla slag. Detta på grund av att alla tillägg blir starkt exponerade och att skärgården är starkt utnyttjat av det rörliga friluftslivet såväl till lands som till sjöss. De tillägg som kan komma i fråga är bostadsbebyggelse som bör förläggas något indraget från kustlinjen och ansluta till eller helst förläggas inne i skogsklädda höjdparter. Öppna partier mellan dungar och höjder bör undantas från bebyggelse. Friluftslivets intressen ska särskilt beaktas.

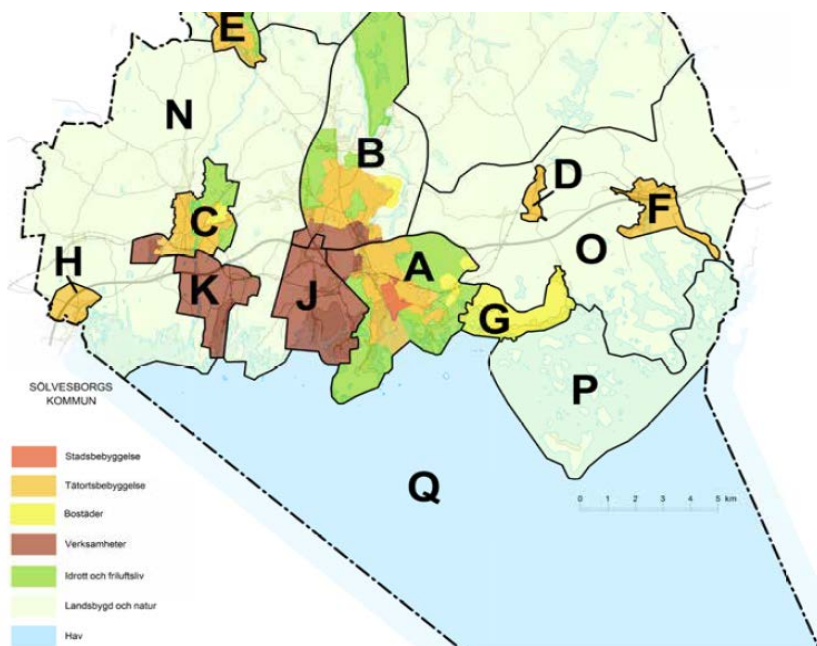
Figur 4. Områdesbeskrivningar, utdrag ur Karlshamns kommuns översiktsplan.

Kust, skärgård och hav behandlas även under "Geografiska utvecklingsområden", vilket är kommunens viljeriktning uttryckt genom en målbild, visionen "Så här ser det ut 2030!". Även här anges konkreta åtgärder, för att uppnå målbilden.

Kapitlet inleds med en karta över de geografiska utvecklingsområdena. Kartan har en tydlig geografisk indelning som strategierna tar sin utgångspunkt ifrån. Varje område har

en egen littera kopplad till fördjupande text. Kust, skärgård och hav behandlas under olika delområden. Kusten är uppdelad i olika littera beroende på användning och karaktär.

Översiktsplanens vision över år 2030 behandlar en rad olika ämnen, så som *natur- och kulturvården, besöksnäring, friluftsliv, yrkesfiske, transport, energi, teknisk försörjning och riksintressen*. Kartan är kopplad till kommunens intentioner. Vidare redovisas kommunens strategier för att uppnå dessa mål, direkt kopplade till visionen.

Figur 5. Geografiska utvecklingsområden, utdrag ur Karlshamns kommuns översiktsplan

Utöver materialet som finns i översiktsplanen finns en hänvisning till en samverkansplan för biosfärsområde Blekinge Arkipelag, där det anges att kommunen ska arbeta utifrån planeringsmål och rekommendationer framtagna där. Ett tematiskt tillägg till översiktsplanen har även arbetats fram för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Likaså en vindkraftsplan som bland annat fastslår att inga vindkraftsverk ska ges lov inom fem kilometer till fastlandet eller i Hällaryds skärgård. Kommunen ser däremot positivt till en etablering av vindkraft i havet men anser att det behövs en mer ingående analys av förenlighet med befintliga värden och intressen. Värden/intressen kan exempelvis vara farleder och djurliv.

I miljökonsekvensbeskrivningen tas en del risker upp gällande ekologin. Bland annat att kraftiga svall från fartyg kan frigöra föroreningar. Man nämner även risken för en oljekatastrof med potentiellt stora effekter på Karlshamnsfjärden och andra delar av kusten. Även *övergödning, exploatering av kusten* behandlas.

En fördjupad översiktsplan för skärgården ska upprättas för att i ett bredare sammanhang kunna studera bebyggelsefrågor och allmänhetens tillgång till skärgården. Kommunen tar

även upp andra områden där fördjupningar föreslås eftersom många frågor behöver studeras mer ingående. Detta föreslås göras i kommande fördjupningar av översiktsplanen och i föreslagna strategiska programarbeten. För havet avses en kommunövergripande havsstudie initieras men även att kommunen ska medverka vid framtagande av havsplan för Östersjön. Detta för att finna den mest lämpliga användningen av havsområdets olika delar. Kommunen anser att arbetet lämpligen sker i samverkan med andra aktörer i regionen som länsstyrelsen eller andra kommuner.

4.2 Social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet

Under tematiska utvecklingsområdena för landsbygd, kust och hav beskrivs kommunens ambition att arbeta för en långsiktig hållbar utveckling utifrån ekonomiska, ekologiska, sociala och kulturella aspekter. Här trycks särskilt på att Karlshamns kommun ska vara en attraktiv kommun där människor vill bo, men även att det ska finnas förutsättningar för att verka och må bra. Kommunen lyfter fram att detta är viktiga faktorer för en positiv befolknings- och näringslivsutveckling. Kommunen nämner dock inte här hur dessa mål ska uppnås. Strategierna blir dock tydligare under kapitlet "Geografiska utvecklingsområden" och målbilden "Så här ser det ut 2030!". Här skapar de en tydlig vision över framtidens Karlshamn som tar upp ekonomiska, ekologiska och sociala aspekter samt även redovisar vilken strategi de har för att uppnå detta.

Inom ekonomisk hållbarhet redovisas *besöksnäring, fiskenäring, sjöfart, och havsbaserad energi*. Här nämns även att kommunen ska arbeta för tillväxt i näringsgrenar som arbetar med och i skärgården. Utifrån social hållbarhet behandlas ämnen såsom *rekreation, friluftsliv, och turism*.

Utifrån ekologisk hållbarhet tas många aspekter upp såsom *energi, fiskenäring/turism, naturvärden och exploatering* i kustnära områden. I miljökonsekvensbeskrivningen nämner kommunen däremot att det råder en osäkerhet kring effekterna av gamla synder rörande klimatförändringar samt att havsplanering är en relativt ny fråga. Kommunen menar att det kommer behövas ytterligare utredningar för att långsiktigt utveckla havet utan att överskrida ett hållbart utnyttjande.

Nämnda strategier har en koppling till delområdena för kust, skärgård och hav. Det finns en tydlig koppling mellan social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet och kommunens ställningstagande där de tre hållbarhetsprinciperna genomsyrar hela översiktsplanens utvecklingsstrategier.

4.3 Målet med översiktsplanen och dess användning

Kommunen anger att översiktsplanen är en långsiktig vision för hela kommunen, en utblick mot framtiden. Den redovisar hur kommunens mark- och vattenområden ska användas samt hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen ska vara vägledande och ge underlag för beslut vid detaljplanering, bygglovhantering och tillståndsprövning. Översiktsplanen har som övergripande mål att kommunen ska utvecklas på ett hållbart sätt där en social, ekologisk och ekonomisk dimension beaktas.

4.4 Slutsatser

Den största styrkan i Karlshamns kommuns översiktsplan när det gäller planering av kust och hav är den tydliga kopplingen till geografiska delområden. Genom detta skapar översiktsplanen förutsättningar för att dess syfte ska kunna uppnås, då den på ett tydligt och enkelt sätt kan fungera som en vägledning i kommunens framtida arbete.

Karlshamns kommun har arbetat fram en översiktsplan som ska vara enkel för gemene man att förstå. Genom att på ett enkelt sätt redovisa kommunens vision och strategier i både text och karta skapar man en tydlig och lättläst översiktsplan som är relativt enkel att navigera i. Materialet har dock en tendens att bli spretigt och osammanhängande när kust, skärgård och hav behandlas under ett flertal kapitel och rubriker. Det hade varit önskvärt att samla samtliga visioner, viljeriktningar och rekommendationer för kust, skärgård och hav under ett kapitel, detta hade gett en förbättrad läsbarhet.

Översiktsplanen diskussioner lyfts ibland på en generell nivå och kan beskrivits mer argumenterande för att hitta synergier och konflikter mellan vissa värden i de maritima näringarna. Detta kan ge en tydligare förankring i kommunens strategier.

Översiktsplanen skapar däremot överlag en tydlighet i kommunens syn på hur kust, skärgård och hav ska utvecklas och hur kommunen ska nå dom uppsatta målen.

Översiktsplanens styrkor i planering för hav och kust

- Tydliga geografiska kopplingar mellan karta/bild och text.
- **Lyfter särskilt:** Näringsliv, fritid och folkhälsa, kommunikationer och infrastruktur, teknisk försörjning, yrkesfiske, riksintressen, natur- och kulturmiljöer, besöksnäring, regionala frågor samt miljö- och riskfaktorer.
- Allmänheten kan förstå innehållet, dvs. lättläst plan.
- Diskuterar på ett övergripande plan synergier och konflikter mellan intressen.
- **Viktiga frågeställningar:** Hamnverksamhet, sjöfart, energiproduktion, fiskbestånd, miljöpåverkan, vattenanvändning, exploatering och riksintressen.

Utvecklingspotential

- Samla rekommendationer/strategier för kust, skärgård och hav under ett kapitel.
- Argumentera mer djupgående kring synergier och konflikter mellan intressen.

5 Sammanfattning/resultat

I den inledande inventeringsstudien, där landets samtliga kustkommuners översiktsplaner granskades, skiljde det stort i vilken omfattning kust-, skärgårds- och havsfrågor behandlats. I många översiktsplaner finns enbart korta avsnitt kopplade till havs- och kustplanering, där kommunerna i korta ordalag diskuterar relevanta ämnen och frågor. Många planer stannar vid en nulägesbeskrivning och tar inte ställning till informationen som presenteras. Det beskrivs sällan *hur* uppsatta mål och ställningstagande ska uppnås, ofta stannar det vid *vad* som ska uppnås.

I de översiktsplaner som djupstuderades inom ramen för denna studie, Landskrona, Bromölla och Karlshamns kommuners översiktsplaner, hanterades kust-, skärgårds- och havsfrågor mer fördjupat. Ämnen som studerade planer ofta lyfter är *naturmiljö, fiskenäring, besöksnäring, energi och sjöfart*. Genom att dessa och andra intressen ställts mot varandra synliggörs både synergier och konflikter som översiktsplanen behöver hantera med ett strategiskt förhållningssätt. Att försöka hitta förekommande synergier och konflikter mellan intressen är något som flera kommuner använder sig av i sin planering.

Karlshamns kommun presenterar sina ställningstagande samlade i en vision. I visionen anges även konkreta åtgärder för att uppnå målbilden. Visionen behandlar en rad olika ämnen, så som *natur- och kulturvården, besöksnäring, friluftsliv, yrkesfiske, transport, energi, teknisk försörjning och riksintressen*. Vidare redovisas kommunens strategi för att uppnå dessa mål vilket gör det enkelt att följa upp. Dessa ämnen visar på en bred bild av alla de intressen och frågor som berör kust och havsplanering.

En styrka i Landskronas och Bromöllas översiktsplaner är den tydliga kopplingen mellan ställningstaganden och geografiska delområden. Genom detta skapar översiktsplanen förutsättningar för att planen ska kunna fungera som vägledning i kommunens framtida arbete och därmed möjliggöra för att planens syfte kan realiseras. Med indelningen av kust- och havsområdena i mindre delområden framträder intentionerna tydligt och materialet blir lättförståeligt. Bromölla kommun fokuserar sin planering på synergier och konflikter mellan olika intressen. Detta är en styrka i översiktsplanen, särskilt som strategierna också blir knutna till geografiska delområden. Landskronas översiktsplan lyfter inte synergier och konflikter på samma nivå. Landskronas översiktsplan skapar däremot en klarhet i kommunens syn på kust- och havsområden avseende hur områdena ska användas, genom en tydlig koppling mellan strategier och delområden.

De djupare, studerade översiktsplanerna uppvisar en tydlighet när det gäller strategier som lyfts fram, utifrån de synergier eller konflikter mellan olika värden och intressen som har identifierats. När dessa strategier sedan kopplats till tydliga kartor, genereras en klarhet och en mer djupgående kust och havsplanering.

Av studien framgår att hanteringen av hållbarhetsaspekterna ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet, sker i olika omfattning och med olika fokus.

Intressen som många översiktsplaner lyfter som betydelsefulla ur ett *ekonomiskt perspektiv* är framförallt fiskenäring, sjöfart, havsbaserad energi och besöksnäring med hänvisning till att dessa är näringar som kan bidra till fler jobbtilfällen, ökad tillväxt och välfärd. Här finns även en koppling till *ekologisk hållbarhet* genom att vissa naturvärden även bidrar till kommunernas välfärd och livskvalitet, och att dessa därför behöver fungera och skyddas långsiktigt.

Ekologisk hållbarhet handlar ofta om biologisk mångfald, livsmedel, naturupplevelser, rekreation och kulturarv. Kommunerna ser att ett beaktande av den ekologiska hållbarheten också kan skapa förutsättningar för levande kustsamhällen.

Den *sociala hållbarhet* kommer ofta lite mer i skymundan i översiktsplanerna när kommunerna planerar för kust och hav. När aspekten väl behandlas är det ofta i form av

frågor kopplade till fysisk aktivitet, rekreation, mötesplatser, folkhälsa och i viss mån också besöksnäring i kommunerna.

En växande trend som framträder i studien är ett ökat intresse för mellankommunal samverkan. Flera kustkommuner har en gemensam kust- eller havsplan under framtagande. Några av dessa planer befinner sig i samråds- eller granskningsskede. En del kommuner arbetar även i samverkan med att ta fram planeringsunderlag till kommande översiktsplaner. Kommunal planering i statlig samverkan (KOMPIS) är ett bidrag som kommuner kan söka för att stärka den mellankommunala samverkan i kust- och havsplanering.

5.1 Brister i kustkommunernas översiktsplanering

Översiktsplaneringen för kust- och havsområden i kommunerna är i flera fall begränsad. Endast 26 av landets 82 kustkommuner har översiktsplanerat sina kust- och havsområden, enligt den definition som denna rapport/studie utgått ifrån, se bilaga 1. Utifrån inventeringen kan utläsas att det saknas specifikt fokus på kust- och havsplanering i flertalet kommuner.

En förändring är dock på gång. Många kommuner har idag pågående mellankommunala projekt, som exempelvis "Blå översiktsplan för norra Bohuslän", "Blekinge havsplan" eller KOMPIS-projekt där kustkommuner fått statligt stöd för att samverka kring gemensamma planer eller planeringsunderlag för kust- och havsplanering.

5.2 Behov av stöd och underlag för översiktsplanering av kust och havsområden

Några kommuner uttrycker att de saknar kunskap och underlag gällande havet och ser att ett fördjupat planeringsunderlag behöver tas fram. Antingen framtagna av dem själva eller i en mellankommunal alternativt statlig regi.

Många kommuner ger i sina översiktsplaner uttryck för att de i framtiden ska göra mer omfattande planer över kust- och havsområden. De refererar då antingen till mellankommunala samarbeten eller att de själva ska ta fram ett mer fokuserat material och en mer djupgående planering.

5.3 Framgångsfaktorer kopplade till översiktlig planering av hav och kust

Utifrån studien redovisas här avslutningsvis några framgångsfaktorer att beakta i det vidare arbetet med att ta fram indikatorer för kust- och havsplanering:

- **Viktiga intressen att hantera:** Naturmiljö, kulturmiljö, fiskerier, besöksnäring, energi, sjöfart, friluftsliv/rekreation.
- Hitta och samla synergier och konflikter mellan intressen och utveckla mål strategier utifrån dessa.
- Beskriva *hur* uppsatta mål ska uppnås och inte bara beskriva *vad* som ska uppnås.

- Avgränsa geografiska delområden som strategier kan kopplas till.
- Samla kust- och havsplanering i en egen del/avsnitt i översiktsplanen
- Skapa koppling till de tre hållbarhetsaspekterna för en hållbar helhetsbild.
- Tydlighet och läsbarhet genom en god koppling mellan text och karta.
- Kommunsamverkan.

En dialog mellan kustkommuner kommer framöver att bli en naturlig del i den kommunala havsplaneringen, likt de KOMPIS-projekt som startats eller andra mellankommunala samarbeten. Regional samverkan ses som en väg till att utbyta kunskap, hantera kustgemensamma frågor samt hitta goda exempel och tillvägagångssätt. Samverkan ger också möjlighet att ta tillvara på den kompetens och kunskap som finns hos andra kommuner och myndigheter.

Kommuner	Har kommunen översiktsplanerat kust, skärgård och hav?	Har detta genomförts som planering i mellankommunal samverkan?	Vilken typ av dokument har man tagit fram ? Direkt i ÖP eller FÖP eller andra dokument?	Är kommunen pågång med översiktsplanera kust, hav & skärgård?
Norrbottnens Län Haparanda kommun	Nej, finns strategier för utveckling av turism i skärgården	Ja samarbete har inletts och ska utvecklas , Bottenvikens organisationer: Utveckling av Bottenvikens skärgård för turism, fritidsliv, byggande och naturskydd. Vindkraft. Kalix: Samarbete kring miljöskyddsfrågor (s. 79-80 ÖP2013).	ÖP 2013 samt FÖP Skärgård FÖP Vouno & Salmis, FÖP Seskarö & FÖP Karungi (Alla är dock sammanställda i ett dokument)	Uppstart mellan Haparanda kommun och Kalix kommun för KOMPIS-projekt som ska resultera i ett kommungemensamt planeringsunderlag till kommande översiktsplaner.
Kalix Kommun	Nej			Uppstart mellan Haparanda kommun och Kalix kommun för KOMPIS-projekt som ska resultera i ett kommungemensamt planeringsunderlag till kommande översiktsplaner.
Luleå kommun	Ja, något många olika delar i dokumentet	Utveckling av strukturer för att stimulera skärgårdsutveckling i samverkan med kommuner i bottenvikens skärgård.	ÖP från 2013: Vision 2050, speciellt i delarna Program C - Kuststaden Luleå, Områdesrekommendationer samt Plan för LIS områden.	Fördjupning av översiktsplanen på gång för kust och skärgård i tidigt skede.
Piteå kommun	Nej, Enbart strategier för skärgården tas upp.	Finner inget.	ÖP 2030	Fördjupning av översiktsplanen för havet kan komma längre fram.
Västerbottens län Skellefteå Kommun	Ja, men kunde vara mer tydlig i karta/bild	Ingen specifik kommun men FÖP Kusten ämnar ligga till grund för andra myndigheters beslutsfattanden.	FÖP Kusten från 2010 samt ÖP från 1991	KOMPIS - Fördjupning av översiktsplanen för havet är på gång och väntas vara i samrådsskede någon gång under 2018
Robertsfors Kommun	Nej, Vindkraft i havet behandlas i TÖP		TÖP Vindkraft i Umeåregionen	Samrådshandling för kommande ÖP finns tillgänglig. Kommande ÖP redovisar främst riksintressen längst kusten. Intresserade att ta del av KOMPIS för att kunna fokusera på havet. Eventuellt utvecklas efter det.
Umeå Kommun	Ja		Föp Kusten från 2013, ÖP 98	Samrådshandling för kommande ÖP finns tillgänglig. Kommande ÖP tar ställning til utveckling av kusten. Umeå kommun har även yttrat sig om utkast till havsplan för Bottenviken
Nordmalings Kommun	Nej, vindkraft i havet behandlas i TÖP		TÖP Vindkraft i Umeåregionen	Ny ÖP på gång i Samverkan med staten om kust och havsfrågor. ÖP i granskningsskede vid årsskiftet
Västernorrlands län Örnsköldsvik Kommun	Nej, kartan är inte tydlig och något översiktlig	Samverkan om Höga kusten med Kramfors kommun	ÖP 2012, Samverkansplan för BSPA Höga Kusten, FÖP Strandskydd, FÖP Ulvön	
Kramfors Kommun	Nej, behandlar världsarvet höga kusten men ställningstaganden är väldigt övergripande.	Samverkan om höga kusten med Örnsköldsviks kommun	ÖP 2013	
Härnösand Kommun	Nej			
Timrå Kommun	Nej, behandlar vindkraft			Ny Öp I samrådsskede som behandlar vattenanvändning samt hur kommunen tar ställning
Sundsvall Kommun	Nej, Farleder, hamnar och bevarande på översiktlig nivå	Nej	ÖP 2021 från 2014	Arbetar med att ta fram planeringsmaterial inom KOMPIS

Gävleborgs län Nordanstigs Kommun	Nej	På gång med ny ÖP och diskuterar vilken nivå havsplaneringen bör ligga på i ÖP. Samråd efter årsskiftet men kan försenas.		
Hudiksvalls kommun	Nej, behandlar dock vindkraft	TÖP vindkraft 2008 nej		
Söderhamns Kommun	Nej, finns övergripande ställningstaganden för Fiske, skärgårdsutveckling och hamnutveckling. Finns en FÖP för kusten från 1984	Nej	Öp 2005	Söderhamn är enligt länsstyrelsen drivande i KOMPIS projekt som bedrivs över länsgränser mellan Gävleborg och Uppsala län. Söderhamn arbetar för att ta fram en ny översiktsplan som ska på samråd 15 november.
Gävle Kommun	Nej behandlar övergripande hamnutveckling och friluft i ÖP. En Kustvattenplan från 1993 finns.	Nej	ÖP 2025, från 2009.	Ny ÖP, ÖP 2030, i granskningsskede behandlar och tas ställning till vattenområden. Samverkan i KOMPIS projekt mellan kommuner i Gävleborg och uppsala län.
Uppsala Län Älvkarleby Kommun	Nej, behandlar upprättande av Naturresevat	Öp 2009 Ny ÖP på gång samråd vid årsskiftet		
Tierp Kommun	Nej, behandlar intressen om fiske	nej	ÖP 2010	Ny ÖP ska påbörjas och havsfrågor bör integreras i den.
Östhammars Kommun	Nej, ställningstaganden och karta samspelar inte	Samarbete med Uppsala Läns kommuner omnämns i samband med kommande havsplan. Dessutom nämns ett samarbete med RUFS om skärgårds och kustfrågor. Öp 2016 En kommande FÖP för kusten omnämns i ÖP		
Stockholms Län Norrtälje Kommun	Nej. FÖP finns för skärgården men inga ställningstagande för kust eller hav	Nej	FÖP (2015) för skärgården.	Nej
Österåkers Kommun	Nej. Enbart lite översiktligt under olika kapitel, tex. rekreation, kultur- och naturmiljö samt under utvecklingsområden där skärgården och kuststäckan nämns.	Nej	Direkt i ÖP men tillägg ska tas fram.	Ett tematiskt tillägg till ÖP ska tas fram för kust och skärgård och även ett åtgärdsprogram för blåstruktur
Danderyds Kommun	Nej. Inga ställningstagande angående användningen av havsområden.	Nej	Nej, förslag till ny ÖP 2030 går inte in särskilt djupgående på användningen av havsområden. En blåplan ska dock tas fram enligt beslut.	
Täby Kommun	Nej. Inga ställningstagande angående användningen av havsområden.	Nej	Nej	
Vaxholms Kommun	Ja	Nej	Direkt i ÖP 2030, dessutom har en blåplan 2017-2030 har tagits fram.	Nej
Lidingö Kommun	Ja	Nej	Direkt i Öp, dessutom är en blåplan är på remiss.	Ja en blåplan är på remiss
Stockholms Kommun	Ja men väldigt få ställningstagande	Direkt i ÖP Nej		

Värmdö Kommun	Ja. Gott om ställningstaganden och rekomendationer. Tydlig karta. Eget kapitel för skärgårdens utveckling som grundar sig i ett tidigare skärgårdspolitiskt program.	Nej	Direkt i ÖP 2012 - 2030.	Nej
Nacka Kommun	Ja. Tydliga platsspecifika ställningstagande & förslag på utveckling.	Nej men lokala åtgärdsprogram ska upprättas för alla kustvatten i samverkan med grannkommuner.	Direkt i ÖP 2012 men även mer djupgående i ett kustprogram från 2011.	Nej
Tyresö Kommun	Ja. Ställningstaganden under markanvändning	Nej	Direkt i ÖP 2035	Nej
Haninge Kommun	Ja	Ja, en kustplan som tagits fram i samverkan med Nynäshamn kommun.	ÖP 2030 men även i en gemensam kustplan med Nynäshamn kommun från 2002.	Nej
Nynäshamns Kommun	Ja	Ja, en kustplan som tagits fram i samverkan med Haninge kommun.	ÖP 2020. Tydliga riktlinjer och ställningstagande men även i en gemensam kustplan med Haninge kommun från 2002.	Nej
Södertälje Kommun	Nej. Behandlas enbart i begränsad omfattning. Inga direkta ställningstagande ang. hav.	Nej	Nej	Nej
Södermanlands Län Trosa Kommun	Ja men behandlas enbart i begränsad omfattning. Få ställningstagande. Mycket fokus på kusten och skärgårdsöarna och ytterst lite för havet.	Nej	ÖP 2015	Ja, en blåstrukturplan ska tas fram
Nyköpings Kommun	Ja. Tydliga ställningstaganden och rekommendationer, relativt samlade under ett kapitel; Kust och skärgård	Nej	ÖP 2020	Nej
Oxelösunds Kommun	Nej. Inga ställningstagande.	Nej	Nej	Ja. Detta görs i ÖP:n 2030
Östergötlands län Norrköpings Kommun	Nej	Ja, ett gemensamt utvecklingsprogram har tagits fram för Valdermarksviks kommun, Söderköpings kommun, Norrköpings kommun, Västerviks kommun samt Oskarshamns kommun.	Gemensamt utvecklingsprogram för kust och skärgård är för översiktlig, snarare bra underlag för framtida fördjupningar	Nej
Söderköpings Kommun	Nej	Ja, ett gemensamt utvecklingsprogram har tagits fram för Valdermarksviks kommun, Söderköpings kommun, Norrköpings kommun, Västerviks kommun samt Oskarshamns kommun.	Gemensamt utvecklingsprogram för kust och skärgård är för översiktlig, snarare bra underlag för framtida fördjupningar	Nej
Valdemarsvik Kommun	Nej	Ja, ett gemensamt utvecklingsprogram har tagits fram för Valdermarksviks kommun, Söderköpings kommun, Norrköpings kommun, Västerviks kommun samt Oskarshamns kommun.	Gemensamt utvecklingsprogram för kust och skärgård är för översiktlig, snarare bra underlag för framtida fördjupningar	Nej
Kalmars län Västerviks Kommun	Nej	Ja, ett gemensamt utvecklingsprogram har tagits fram för Valdermarksviks kommun, Söderköpings kommun, Norrköpings kommun, Västerviks kommun samt Oskarshamns kommun.	Gemensamt utvecklingsprogram för kust och skärgård är för översiktlig, snarare bra underlag för framtida fördjupningar	Ja. Borgholm, Mörbylånga, Oskarshamn, Västervik och Torsås är drivande i ett KOMPIS-projekt. Förväntas avslutas hösten 2017.
Oskarshamn Kommun	Nej. Inga direkta ställningstagande tas.	Ja, ett gemensamt utvecklingsprogram har tagits fram för Valdermarksviks kommun, Söderköpings kommun, Norrköpings kommun, Västerviks kommun samt Oskarshamns kommun.	Gemensamt utvecklingsprogram för kust och skärgård är för översiktlig, snarare bra underlag för framtida fördjupningar	Ja. Borgholm, Mörbylånga, Oskarshamn, Västervik och Torsås är drivande i ett KOMPIS-projekt. Förväntas avslutas hösten 2017.

Mönsterås Kommun		Ej tillgängligt	Ja. Borgholm, Mörbylånga, Oskarshamn, Västervik och Torsås är drivande i ett KOMPIS-projekt. Förväntas avslutas hösten 2017.			
Kalmar Kommun		Nej. Behandlas enbart i begränsad omfattning. Inga direkta ställningstagande.	Nej	Nej	Nej	
Torsås Kommun		Ja	Nej	ÖP 2010 och Vattenvårdsplan för kust, vattendrag och sjöar	Ja. Borgholm, Mörbylånga, Oskarshamn, Västervik och Torsås är drivande i ett KOMPIS-projekt. Förväntas avslutas hösten 2017.	
Borgholms Kommun		Ja	Ja, ÖP från 1999 upprättades i samverkan med Mörbylånga kommun		ÖP 1999, men inte i karta.	Ja. Borgholm, Mörbylånga, Oskarshamn, Västervik och Torsås är drivande i ett KOMPIS-projekt. Förväntas avslutas hösten 2017.
Mörbylånga Kommun		Ja. Tydlig användning av kust och hav i karta men även i text	Nej	ÖP 2014.		Ja. Borgholm, Mörbylånga, Oskarshamn, Västervik och Torsås är drivande i ett KOMPIS-projekt. Förväntas avslutas hösten 2017.
Gotlands Län	Gotland Kommun	Ja	Nej	ÖP 2010.		Nej
Blekinge Län	Karlskrona Kommun	Ja	Nej	FÖP skärgård 2014. Tydlig i text och kartor.		Ja, Karlskrona kommun, Karlshamn kommun och Sölvesborg kommun arbetar tillsammans med att upprätta en interkommunal havsplan.
Ronneby Kommun		Ja. Tydliga ställningstaganden. Platsspecifika ställningstagande för blåstruktur	Nej.	Ja.		Ja, Karlskrona kommun, Karlshamn kommun och Sölvesborg kommun arbetar tillsammans med att upprätta en interkommunal havsplan.
Karlshamns Kommun		Ja. Tydliga ställningstagande och bra allmänna rekommendationer för kust och skärgård med avseende på landskapets karaktär.	Nej	Ja. ÖP 2015		Ja, Karlskrona kommun, Karlshamn kommun och Sölvesborg kommun arbetar tillsammans med att upprätta en interkommunal havsplan.
Sölvesborgs Kommun		Ej tillgängligt	Ja, Karlskrona kommun, Karlshamn kommun och Sölvesborg kommun arbetar tillsammans med att upprätta en interkommunal havsplan.			
Skåne län Bromölla Kommun		Ja, tar upp viktiga aspekter och visas i plankartan. Ställningstagande görs	Tas upp som en viktig del, men materialet presenteras i sig själv.		Tas fram i översiktsplan 2014	
Kristianstad Kommun		Nej, tar bara upp några mindre aspekter. En del Riksintressen tas upp	Nej	Berörs i översiktsplan 2013		Kust och Havsplan är på granskning
Simrishamns kommun		Nej, de tar dock upp en del.(Ser själva att en havsplan bör upprättas som tilläg ÖP)	Nej	Berörs i översiktsplan 2017		Under 2017 har det påbörjats arbete med två viktiga tillägg till översiktsplanen – ”Havsplan inklusive kustzonsanalys”
Ystad Kommun		Nej, behandlar lite kust men inte havplanering	Nej	Berörs en del i översiktsplan 2005		Underlag till havsplanering i öp för sydkusten tas fram i mellankommunal verksamhet(under arbete)

Skurups Kommun	Nej, tar dock upp en del riksintressen som kan vara av intresse i havsplanering	Nej	Berörs i översiktsplan 2009	Underlag till havsplanering i öp för sydkusten tas fram i mellankommunal verksamhet(under arbete)
Trelleborgs Kommun	Nej, tar upp info om riksintressen, hamn & översvämning men kan inte ses som havsplanering i öp	Nej	Berörs i översiktsplan 2010	Underlag till havsplanering i öp för sydkusten tas fram i mellankommunal verksamhet(under arbete)
Vellinge Kommun	Nej, tar upp översvämningskydd och väldigt korta ställningstagnde ang Rinstressen i underlag. Finns ej med havsplanering på planen för Öp	Nej	Finns delar i översiktsplan 2013, del "info" i underlagsmaterial till ÖP	Underlag till havsplanering i öp för sydkusten tas fram i mellankommunal verksamhet
Malmö stad	Nej, finns riksintresse i plan. Men bristfälligt argum/ställningstagande kring havet och kusten.	Nej, men de ser att detta bör ske gällande frågor kring Hav och Kust	Berörs kort i ÖP 2014, finns PM (2008) kring havsnivåförändring, naturvårdsplan berör kortare info om havet	Malmö stad håller för närvarande på att integrera "plan för Malmös vatten" i översiktsplanen då den har varit på samråd våren 2016
Burlövs Kommun	Nej, behandlar del riksintressen och andra viktiga perspektiv. Men tydliga ställningstagande saknas för kust och hav.(en mindre del av kommunen)	Nej	Berörs i översiktsplan 2014	
Lomma Kommun	Nej, behandlar del riksintressen och andra viktiga perspektiv. Men inga tydliga ställningstaganden.	Nej, men bör ske kring vindkraft enligt kommunen	Berörs i översiktsplan 2010, en del underlag i Naturmiljöprogram (2008) och FÖP Kustzon (2006)	
Kävlinge Kommun	Nej, ingen direkt sammanhållen planering för hav och kustområden	nej	Berörs i översiktsplan 2010, finns tilläg kring vindkraft för kust	En FÖP ska tas fram för kustzonen
Landskrona Kommun	Ja, ett speciellt avsnitt kring hav och visas i plan	Nej,	Berörs i översiktsplan 2016	ingår tillsammans med Båstad, Helsingborg, Höganäs, Landskrona (kustkommuner) inom Skåne Nordväst för att tillsammans ta fram underlag till Öp
Helsingborgs Kommun	Nej, det finns plankarta & ställningstagande kring riksintresse men de sker på ett övergripande nivå.	Nej	Finns PM för klimatanpassning som behandlar havsnivåhöjningar. ÖP 2010	ingår tillsammans med Båstad, Helsingborg, Höganäs, Landskrona (kustkommuner) inom Skåne Nordväst för att tillsammans ta fram underlag till Öp
Höganäs Kommun	Nej, ger övergripande info men inte "planering". Behandlar delområden, men endast kust	Nej	Finns anlys av klimatanpassning som behandlar havsnivåhöjningar, erosion m.m. ÖP 2002	Tar fram kustförvaltningsplan och ingår tillsammans med Båstad, Helsingborg, Höganäs, Landskrona (kustkommuner) inom Skåne Nordväst för att tillsammans ta fram underlag till Öp
Båstads Kommun	Nej, tar upp info kring riksintressen m.m	Nej	ÖP 2008	ingår tillsammans med Båstad, Helsingborg, Höganäs, Landskrona (kustkommuner) inom Skåne Nordväst för att tillsammans ta fram underlag till Öp
Hallands Län Laholms Kommun	Nej, tar upp info kring hav och riksintressen. Behandlar mest miljöpåverkan för vattnet.	Nej. Kusten och kustvattnet i Laholmsbukten är en gemensam fråga för kommunerna Laholm & Halmstad	ÖP 2014.	Vattenplan ska tas fram samt FÖP kustzonen
Halmstad Kommun	Ja, gedigen genomgång, egen avsnitt hav&kust. Riksintressen med ställningstagande. Kunde varit tydligare.	Nej	Berörs i översiktsplan 2014	
Falkenberg Kommun	Ja, tar upp resonemang för hav/kust och dess intressen. Gör ställningstaganden och markerar områden i plan	Nej	Berörs i ÖP 2014, (konsekvensbeskrivning för ÖP)	FÖP för norra och södra kusten på granskning Behovet av fördjupningar av översiktsplanen till havs bedöms inte finnas i dagsläget, men kan komma att aktualiseras i den fortsatta planeringen.

Varbergs Kommun	Nej, FÖP för norra kusten nämner vikten av havsplan men inget tas som ställningstagande eller vidare argument	Nej	ÖP 2010	
Kungsbacka Kommun	Nej, ingen genomgång av havet&kust som del i ÖP. Tar upp några riksintressen som info	Nej	ÖP 2006	Uddevalla, Orust, Tjörn, Stenungssund, Kungälv, Öckerö, Göteborg och Kungsbacka.Har ett sammarbete och tar fram en mellankommunal kustzonsplanering. (förstudie)
Västra Götalands Län Göteborgs Kommun	Nej, tar upp info kring många aspekter. Men inga direkta ställningstagande likt en översiktlig planering	Nej	ÖP 2009	Uddevalla, Orust, Tjörn, Stenungssund, Kungälv, Öckerö, Göteborg och Kungsbacka.Har ett sammarbete och tar fram en mellankommunal kustzonsplanering. (förstudie)
Öckerö Kommun	Nej, info kring riksintressen men inga direkta ställningstagnde kring hav	Nej, men ser att det behövs samarbete kring regional kustplan	Berörs i ÖP, ser att vattenanvändning bör utredas vidare	Uddevalla, Orust, Tjörn, Stenungssund, Kungälv, Öckerö, Göteborg och Kungsbacka.Har ett sammarbete och tar fram en mellankommunal kustzonsplanering. (förstudie)
Kungälv's Kommun	Ja, tar upp viktiga aspekter och riksintressen, samt analyser och ställningstaganden		Berör i mindre delar i ÖP 2012. Havsplaneringen sker här i en underlags-rapport (2012) för ÖP	Uddevalla, Orust, Tjörn, Stenungssund, Kungälv, Öckerö, Göteborg och Kungsbacka.Har ett sammarbete och tar fram en mellankommunal kustzonsplanering. (förstudie)
Stenungsunds Kommun	Nej, info kring riksintressen men inga direkta ställningstagnde kring hav kopplat till kust	Nej	Info kring riksintressen i ÖP 2006	Uddevalla, Orust, Tjörn, Stenungssund, Kungälv, Öckerö, Göteborg och Kungsbacka.Har ett sammarbete och tar fram en mellankommunal kustzonsplanering. (förstudie)
Tjörns Kommun	Nej, info kring värden tas upp men inga arg och tydliga ställningstaganden	Nej	Berörs översiktligt i ÖP 2013	Uddevalla, Orust, Tjörn, Stenungssund, Kungälv, Öckerö, Göteborg och Kungsbacka.Har ett sammarbete och tar fram en mellankommunal kustzonsplanering. (förstudie)
Orust Kommun	Ja, Finns kapitel i ÖP som beandlar kust och hav. Det sker ställningstagande kring viktiga riksintressen för hav i ÖP. Sker dock i utspridda delar.	Kungälv Stenungsund, tjörns orust och uddevalla kommun kartlägger miljövärden och aktörer för fjordområdet	Berörs i ÖP 2009	Uddevalla, Orust, Tjörn, Stenungssund, Kungälv, Öckerö, Göteborg och Kungsbacka.Har ett sammarbete och tar fram en mellankommunal kustzonsplanering. (förstudie)
Uddevalla Kommun	Nej, behandlar kust men inte havet i en tillräcklig utsträckning	Nej.	ÖP 2010	Uddevalla, Orust, Tjörn, Stenungssund, Kungälv, Öckerö, Göteborg och Kungsbacka.Har ett sammarbete och tar fram en mellankommunal kustzonsplanering. (förstudie)
Lysekils Kommun	Nej.	Nej	ÖP 2006	Blå översiktsplan ska tas fram inom norra bohuslän, Befinner sig på samråd
Sotenäs Kommun	Nej, övergripande planering för havet och kusten. Något övergripande, på gränsen. Har tydligt delat in kommunen i olika delar (hav&Kust) analyserar och planerar	Nej	Berörs i översiktsplan 2010	Blå översiktsplan ska tas fram inom norra bohuslän. Befinner sig på samråd
Tanums Kommun	Nej. Hav och kust planeras inte på ett tydligt sätt. De ser att det ska ske framöver(s173)	Nej	Berörs i översiktsplan 2002	Blå översiktsplan ska tas fram inom norra bohuslän. Befinner sig på samråd. Ny ÖP på granskning
Strömstads Kommun	Nej, behandlar kust i större utsträckning än hav. Hav och kustdelen är mestadels info	Nej	Berörs i översiktsplan 2013	Blå översiktsplan ska tas fram inom norra bohuslän. Befinner sig på samråd
Totalt:	Ja: 26 st	Nej: 56 st		